

TÁRSULATI ÜGYEK.

IV. SZAKÜLÉS 1890. NOVEMBER HÓ 5-ÉN.

Elnök: Dr. SZABÓ JÓZSEF.

Elnök melegen üdvözi a megjelent tagokat és kívánja, hogy a hosszabb nyári szünet után ismét újult erővel vehessenek részt a társulati működésben.

A titkár erre sajnálattal jelenti KUBACSKA HUGÓ a körmöczbányai pénzverő hivatal igazgatójának halálát. Az elhunyt 1872 óta volt a társulat buzgó tagja. Szomorú tudomásul vétetett.

A titkár bejelenti továbbá, hogy rendes tagoknak ajánlatnak:

Dr. KÖNIG HENRIK, kir. törvényszéki és vizaknai fürdőorvos Nagy-Szebenben;

KÁSZONJAKABFALVI LÁSZLÓ ZOLTÁN gazdasz Kolozsvárott;
mindkét urat ajánlja KREMnitzky ÁMÁND rend. tag.

Az előadások sorát megnyitja

KALECSINSZKY SÁNDOR *«Fajsúly meghatározás volumenometerrel»* című értekezésével. Az előadó bemutatja saját volumenometerének szerkezetét és kimutatja, hogy e készülékével a szilárd halmazállapotú testeknek, különösen pedig a vízben vagy más folyadékban oldható esetleg ezekben bomlékony, továbbá likacsos, poralakú vagy víznél könnyebb testeknek fajsúlyát, illetőleg térfogatát pontosan lehet meghatározni.

Dr. MURAKÖZY KÁROLY megjegyzi, hogy ő évek óta az élelmi szerek megvizsgálására ajánlott módszerek átdolgozásával foglalkozván, csakhamar meggyőződött arról, hogy sok élelmi szer jóságát közelítőleg már a fajsúlyból meg lehet állapítani, azonban sok esetben a szokásos fajsúlymeghatározási módszerek éppen meg nem bizhatók, ez okból ő is szerkesztett volumenometert, melylyel már 1887 december havától kezdve dolgozik, de a melynek leírását a kir. m. természettud. társulat megbízásából szerkesztendő és az élelmi szerek minőségének megállapítását tárgyaló munkában szándékozta közölni. KALECSINSZKY előadása azonban szükségessé teszi, hogy most a maga szerkezetű volumenométerét is mutassa be, a mit az előadó nyomban meg is tesz.

Dr. SCHMIDT SÁNDOR a *«délausztráliai zirkont és almandint»* ismerteti meg, a mely ásványokat HANTKEN MIKSA egyet. tanár ajándékozta az egyetem ásványtani intézetének. A nevezett almandin bányászatára néhány évvel ezelőtt több társaság alakult ott, mert rubinnak gondolták ez élénk piros színű köveket, de csakhamar megszűnt valamennyi — természetesen a befektetett tőkék kárával — mihelyest megtudták, hogy a rubin helyett gránátot bányásznak.

Előadó azután a hunyadmegyei *Porkura* község határában lelt azon gyönyörű *pyrit*-kristályokat ismertette meg, melyeket a nevezett helyen dr. PRIMICS GYÖRGY úr gyűjtött.

Dr. SZÁDECZKY GYULA előadja a *Nagy-Bári* (Zemplénmegye) mellett lévő *Pilishegy geológiai és közettani viszonyait*. Geológiai szempontból nagyon érdekes

kettős kúphegy ez, a melynek andesit-lávája éppen hogy áttörte a palaeozoos üledékeket, nagyobb lávafolyásnak nyoma sincs a hegy oldalán.

Dr. STAUB MÓRICZ bemutatja CONWENTZ H. a borostyánkőre vonatkozó és «*Monographie der baltischen Bernsteinbäume*» című munkáját és előadja egy-szersmind az ide tartozó ismereteket az újabb kutatások alapján.

V. SZAKÜLÉS 1890. DECZEMBER HÓ 3-ÁN.

Elnök: Dr. SZABÓ JÓZSEF.

Titkár bejelenti BRZORÁD REZSŐ rendes tag halálát.

Rendes tagságra ajánlja T. Roth Lajos vál. tag a következő urakat:

SINGER BALINT, az osztr.-magy. államvasút társ. bányamérnöke Aninán.

VOYTA ADOLF építész Pápán.

Az előadások sorát megnyitja

Dr. SZABÓ JÓZSEF az «*Awaruit*» megismertetésével. Ez ásvány egy maori szó után kapta nevét, és találták New-Zealand déli részén olivin-kőzetben és az ebből származott szerpentinben. Alkatrészei *nikel* és *vas*, tehát anyaga olyan mint a meteorvasé, melyhez hasonlót eddig a földi ásványok között nem találtak.

MELCZER GUSZTÁV értekezik a *coloradoi topáz-kristályokról*, melyeket Nathorp mellett találnak. Ez és az analog előfordulások figyelemre méltók, mert mutatják, hogy az eddig csak idősebb kristályos kőzetekből ismert topáz fiatalabb-kori eruptív kőzetekben is fordul elő.

Dr. STAUB MÓRICZ bemutatja ama fosszil növényeket, melyeket RACIBORSKI M. krakói palaeophytologustól ajándékba kapott. E növények a magyar geologusokra nézve is fontosak, minthogy a galicziai Kárpátokon és pedig a következő lelethelyeken lettek gyűjtve. Karniowice-n a «*rothliegend*»-hez számított kristályos mészben; a Magas Tátra tövén, a koscieliskoi völgyben elterülő keuper-márgákban; a Krakó környékén előforduló, a középső jurához tartozó tizálló agyagban. Ez csak az utolsó évtizedben bizonyult be gazdag növénylelethelynek, melyben eddig 70 fajt gyűjtöttek. Végül megemlítendő a *Taonurus ultimus Sap. et Mar.* nevű példány, ama problematikus szervezetek egyike, melyeknek az állatvagy a növényvilághoz való tartozása heves vita tárgyát képezi. A szóban levő faj még az által válik nevezetessé, hogy három évvel ezelőtt legelőször Spanyolországban a felső miocénhez tartozó rétegekben találták, és most RACIBORSKI Galicziában valószínűleg a középső miocén-korból való homokkövekben állapíthatta meg tömeges előfordulását. RACIBORSKI valamely furó szervezetnek magyarázza.

IV. VÁLASZTMÁNYI ÜLÉS 1890. NOVEMBER HÓ 5-ÉN.

Elnök: Dr. SZABÓ JÓZSEF.

A szakülésen bejelentett urak megválasztatnak rendes tagoknak; a titkár jelenti továbbá, hogy semsei SEMSEY ANDOR tiszt. tag 40 forinttal járult a társulat folyó évi forgó tőkájének gyarapításához, mely összeggel néhai ZSIGMONDY VILMOS-rol írt emlékszedhez mellékelt arckép költségeit fedezni kívánta. Köszönettel fogadtatott.

Titkár jelenti továbbá,

hogy a társulat a m. orvosok és természetvizsgálók Nagyváradon tartott XXV. vándorgyűlésére; valamint a Magyar Kárpát-Egyesület Keleti Kárpátok osztálya XIII. közgyűlése alkalmával tartott társas kirándulásra és az aggteleki barlang új áttörésének ünnepélyes megnyitására meghívókat kapott.

A Specula Vaticana Rómában csereviszonyba kíván lépni társulatunkkal. Az ajánlatot egyelőre nem fogadja el a választmány.

A danzigi természettudományi társulat; a m. orvosok és természetvizsgálók vándorgyűlésének állandó központi választmánya, dr. Wülfing E. A. és Vadona János urak könyvajándékait köszönettel veszi a választmány.

V. VÁLASZTMÁNYI ÜLÉS 1890. DECEMBER HÓ 3-ÁN.

Elnök: Dr. SZABÓ JÓZSEF.

A szakülésben bejelentett urak megválasztottak rendes tagoknak.

A titkár jelenti, hogy Ehleitner Károly Tokodon, Hellwig Nándor Körömczbányán, Krutkovszky Károly Zalathnán és dr. Székely József Tokajon bejelentették a társulattól való kilépésüket.

SIEGMETH KÁROLY «az aggteleki cseppkőbarlang» és dr. FELIX JÁNOS «Beitragé zur Kenntniss der Gattung Protosphyrena Leidy» című könyvadmányait a választmány köszönettel veszi.

A titkár bemutatja «A magyar Földrajzi Intézet» körlevelét, melyben az magát az érdekelt körök figyelmébe ajánlja; továbbá

a selmeczbányai főkegyesület 1890. évi működéséről szóló okmányait.

Titkár jelenti továbbá, hogy CZANYUGA JÓZSEF társulati pénztáros tekintettel arra, hogy szembaja miatt a legközelebbi időben műtétnek veti magát alá, de tekintettel előhaladott korára is a pénztárosi hivataláról lemond. Minthogy az idő rövidsége miatt a titkár nem értesíthette megelőzőleg a társulat elnökét és választmányát a pénztáros eme elhatározásáról, kötelességének tartotta CZANYUGA JÓZSEF-től a társulat vagyonát és pénztári könyveit átvenni és az e ténykedéséről szóló jelentését most a választmány elé terjeszti. A választmány sajnálattal vette tudomásul a pénztáros lemondását és a közgyűlésre bizza, hogy neki, ki huszonkét éven át társulatunk vagyonát őrizte és pénztárát kezelte, elvállalt tisztségének hű teljesítéseért köszönétét szavazza; egyszersmind elhatározta a választmány, hogy a pénztárosi teendőkkel további intézkedésig dr. STAUB MÓRICZ, társ. első titkár bízassék meg; a pénztár megvizsgálása és átadása céljából pedig dr. SCHMIDT SÁNDOR és dr. SCHAFARZIK FERENCZ választmányi tagok küldettek ki.

JELENTÉS A SELMECZBÁNYAI FŐKEGYESÜLET 1890. ÉVI MŰKÖDÉSÉRŐL.

A főkegyesület PÉCH ANTAL min. tanácsos és orsz. képviselő elnöklete alatt 1890. februárius hó 1-én tartotta közgyűlését. Az elnök megemlékezvén a főkegyesületnek a múltban kifejtett és a jövőben kifejtendő működéséről, fölkérte a jelenlevő bányagazgatót, hogy a köröczi bányavidék térképének második